

Kõikide selliste liidu institutsioonide aktide õiguspärasust, mis kuuluvad liidu energiapoliitika valdkonda, tuleb hinnata energiasolidaarsuse põhimõttest lähtuvalt

Euroopa Kohus jättis rahuldamata Saksamaa apellatsioonkaebuse Üldkohtu otsuse peale, millega tühistati selle põhimõtte alusel komisjoni 2016. aasta otsus, millega muudeti OPALi gaasijuhtmele juurdepääsu tingimusi

Läänemere gaasijuhtme ühendustoru (edaspidi „OPALi gaasijuhe“) on Nord Stream 1 gaasijuhtme läänepoolne maapealne osa, mida kasutatakse gaasi transpordiks Venemaalt Euroopasse, minnes mööda „traditsioonilistest“ transiidimaadest nagu Ukraina, Poola ja Slovakkia. Euroopa Komisjon kiitis 2009. aastal teatud tingimustel heaks Saksamaa föderaalset võrguagentuuri otsuse, millega jäeti OPALi gaasijuhe välja direktiivi 2003/55¹ (hiljem asendatud direktiiviga 2009/73²) nende eeskirjade kohaldamisalast, mis käsitlevad kolmandate isikute juurdepääsu gaasitorustikele³ ja tariifikorraldust⁴. Kuna gaasitarneturul valitsevat seisundit omav ettevõtja Gazprom ühte komisjoni kehtestatud tingimustest kunagi ei täitnud, võis ta OPALi gaasijuhet alates selle käikulaskmisest 2011. aastal kasutada üksnes 50% ulatuses selle võimsusest.

Saksamaa föderaalne võrguagentuur teavitas 2016. aastal eelkõige Gazpromi taotluse alusel komisjoni oma kavatsusest muuta 2009. aastal antud erandi teatud tingimusi. Sisuliselt pidi kavandatav muudatus võimaldama kasutada OPALi gaasijuhet selle koguvõimsusel, tingimusel et vähemalt 50% sellest võimsusest müüakse enampakkumisel. Komisjon kiitis selle muudatuse 28. oktoobri 2016. aasta otsusega teatud tingimustel heaks⁵ (edaspidi „vaidlusalune otsus“).

Kuna Poola Vabariik leidis, et vaidlusalune otsus ohustab Poola gaasivarustuskindlust asjaolu tõttu, et üks osa maagaasimahtudest, mida seni transportisid Kesk-Euroopa piirkonna riigid, nende hulgas ka Poola, OPALi gaasijuhtmega konkureerivate gaasijuhtmete kaudu, suunati Nord Stream 1 / OPALi gaasijuhtmesse, esitas see liikmesriik asjaomase otsuse peale Üldkohtusse tühistamishagi. Üldkohus rahuldas selle hagi ja tühistas vaidlusaluse otsuse, kuna sellega rikuti ELTL artikli 194 lõikes 1 tunnustatud energiasolidaarsuse põhimõtet⁶. Üldkohtu hinnangul oleks komisjon pidanud analüüsima OPALi gaasijuhtme käitamise korra muutmise mõju Poola varustuskindlusele ja energiapoliitikale.

Lahendades Saksamaa Liitvabariigi apellatsioonkaebust, otsustas Euroopa Kohtu suurkoda Üldkohtu otsuse muutmata jätta, selgitades energiasolidaarsuse põhimõtte laadi ja ulatust.

Üldkohtu hinnang

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2003, L 176, lk. 57; ELT eriväljaanne 12/02, lk 230).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT 2009, L 211, lk 94).

³ Direktiivi 2003/55 artikkel 18 ja direktiivi 2009/73 artikkel 32.

⁴ Direktiivi 2003/55 artikli 25 lõiked 2–4.

⁵ Komisjoni 28. oktoobri 2016. aasta otsus C(2016) 6950 (final), millega vaadatakse läbi erand, mis on direktiivi 2003/55 alusel tehtud OPALi gaasijuhtmele kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifikorraldust käsitlevatest nõuetest.

⁶ 10. septembri 2019. aasta kohtuotsus Poola vs. komisjon (T-883/16), (vt samuti pressiteade nr [107/19](#)).

Euroopa Kohus meenutas esiteks, et ELTL artikli 194 lõike 1 kohaselt on liidu energiapoliitikal liikmesriikidevahelise solidaarsuse vaimus eesmärk tagada energiaturu toimimine ja energiaga varustamise kindlus liidus, edendada energia tõhusat kasutamist ja säästmist ning uute ja taastuvate energiaallikate väljaarendamist ning edendada energiavõrkude sidumist.

Euroopa Kohus märkis sellega seoses, et solidaarsuse põhimõte on liidu õiguse aluspõhimõte, mida on mainitud EL lepingu ja EL toimimise lepingu mitmes sättes ja mida konkreetselt energeetika valdkonnas väljendab ELTL artikli 194 lõige 1. See põhimõte on tihedalt seotud lojaalse koostöö põhimõttega⁷, mille kohaselt abistavad liit ja liikmesriigid täielikus vastastikuses austuses üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel. Kuna solidaarsuse põhimõte on liidu energiapoliitika kõikide eesmärkide alus, siis ei võimalda miski asuda seisukohale, et see põhimõte ei tekita siduvaid õiguslikke tagajärgi. Vastupidi, solidaarsuse põhimõte hõlmab õigusi ja kohustusi nii liidule kui ka liikmesriikidele, kusjuures liidul on solidaarsuskohustus liikmesriikide suhtes ning liikmesriikidel on solidaarsuskohustus üksteise suhtes ning liidu ühise huvi suhtes.

Euroopa Kohus järeldas sellest, et vastupidi Saksamaa Liitvabariigi argumentidele tuleb kõikide selliste liidu institutsioonide aktide õiguspärasust, mis kuuluvad liidu energiapoliitika valdkonda, hinnata energiasolidaarsuse põhimõttest lähtuvalt, isegi kui kohaldatavas teiseses õiguses, st konkreetsel juhul direktiivis 2009/73⁸ ei ole sellele põhimõttele sõnaselgelt viidatud. Seega nõuab energiasolidaarsuse põhimõte koostoimes lojaalse koostöö põhimõttega, et komisjon kontrolliks direktiivi 2009/73⁹ alusel erandit muudvat otsust tehes, kas liikmesriikide turgudel esineb oht gaasiga varustamisele.

Teiseks täpsustas Euroopa Kohus, et ELTL artikli 194 sõnastus ei piira energiasolidaarsuse põhimõtte kohaldamisala üksnes terrorirünnaku, loodusõnnetuse või inimtegevusest tingitud õnnetusega, millele on viidatud ELTL artiklis 222. Vastupidi, ELTL artikli 194 lõikes 1 nimetatud solidaarsuse vaim peab juhtima kõiki tegevusi, mis puudutavad liidu energiapoliitikat.

Seega seisneb liidu institutsioonide ja liikmesriikide kohustus võtta maagaasi siseturgu puudutavate aktide vastuvõtmisel arvesse ELTL artiklis 194 sätestatud energiasolidaarsuse põhimõtet, tagades eelkõige liidus energiaga varustamise kindluse, selles, et võtta tuleb nii meetmeid hädaolukordadega toimetulemiseks kui ka ennetavaid meetmeid. Liit ja liikmesriigid peavad oma vastavate pädevuste teostamisel selles valdkonnas kaaluma mängus olevaid energiavaldkonna huve, vältides selliste meetmete võtmist, mis võivad riivata nende osaliste huve, kes võivad olla puudutatud, seoses varustuskindluse, varustamise majandusliku ja poliitilise elujõulisuse ja varustusallikate mitmekesisusega ning seda selleks, et võtta arvesse nende vastastikust sõltuvust ja faktilist solidaarsust.

Seega leidis Euroopa Kohus, et Üldkohus ei rikkunud ühtegi õigusnormi, kui ta otsustas, et vaidlusalune otsus tuleb energiasolidaarsuse põhimõtte rikkumise tõttu tühistada.

MÄRKUS: Euroopa Kohtule võib esitada õigusküsimustega piirduva apellatsioonkaebuse Üldkohtu otsuse või määruse peale. Üldjuhul ei ole apellatsioonkaebusel peatavat toimet. Kui apellatsioonkaebus on vastuvõetav ja põhjendatud, tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu lahendi. Kui menetlusstaadium seda lubab, võib Euroopa Kohus teha ise asja suhtes lõpliku kohtuotsuse. Vastasel juhul suunab ta asja tagasi Üldkohtusse, kes on seotud Euroopa Kohtu poolt apellatsioonimenetluses tehtud otsusega.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

⁷ ELL artikli 4 lõige 3.

⁸ Direktiivi 2009/73 artikli 36 lõige 1.

⁹ Direktiivi 2009/73 artikkel 36.